

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 136

שמיני תש"ע

"ויאמר משה אל אהרון קרב אל המזבח" (ט ז)

אומר רש"י: אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת.

בספר "על התורה" מביא בשם רבי יחיאל מאיר מגוסטיני:
ברגע שנבחר אהרון למשרה גבוהה, התחילו אנשי ערב רב, בעלי מחלוקת, לרנן אחריו ולזלזל בכבודו. אמרו: ראיתם בן עמרם זה שרקד לפני העגל, עכשיו עומד ומשמש לפני ה'. שמע אהרון את עלבונו, כבש פניו בקרקע והתבייש. אמר לו משה: למה אתה בוש, כלום אינך יודע שזה חלקו של כל איש ציבור, שישבע בושות וחרפות? אין לך אלא להסתגל ולהתרגל לגורלך, כי לכך נבחרת לסבול מכל מיני משמיצים טרחנים וטרדנים.

"ויבא משה ואהרון אל אוהל מועד" (ט כג)

בספר "עלי דשא" כותב הרב שניאור דוד:

- קבלת האחריות

נהוג לשמוע בעולם ובעיקר בעולם הפוליטי הרווי מאבקים אישיים בכל שטחי החיים את האימרה: לנצחון יש הרבה אבות ואפוטרופסים אך הכשלון יתום. וכך רואים תמיד בעליל עם השמעת בשורת הצלחה כלשהיא בשטח כלשהוא קמים הרבה אנשים וגופים הטוענים ל"בעלות" על ההצלחה, לפחות באיזה שלב. אך בהישמע דבר כשלון, כי אז כל אחד מתנער מן האחריות ומחפש את האחראים מחוצה לו וגם מוצא אותם, ובקלות. אך הנה, פרשתנו מעמידה אותנו מול מציאות הפוכה לגמרי. עם ישראל הקים את המשכן והריחו מייחל בכליון עיניים לקיום הבטחת ה' "ושכנת בתוכם" ולהשראת קדושתו על המשכן, אך הענין מתמהמה וכבר עוברים שבעת ימי המילואים וטרם רואים אור וכולם נבוכים. מי אשם? מי האחראי?

נראה בפרשה, "ויבא משה ואהרון אל אוהל מועד": כיון שראה אהרון שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואמר: יודע אני שכועס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה: משה אחי! כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי? מיד נכנס משה עמו, ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל. זהו. אהרון הכהן, מקבל עליו את כל האחריות ל"כשלון" ואיננו מחפש לתלות בבני ישראל. והרי בני ישראל, הם, שבזמנו פנו אליו לעשיית העגל, עם איומים של רצח אחרי שהרגו את חור. והוא, אהרון בעצמו, הבין כפי שנאמר "ויבן מזבח לפניו: ומדרשו: דברים הרבה ראה אהרון, ראה חור בן אחותו שהיה מוכיחם והרגוהו, וזהו ויבן (לשון בינה) מזבח לפניו, ויבן מזבח לפניו", ולא רק שלא האשים אותם עכשיו בכשלון, אלא שכבר אז, בדיבור שצוטט, מוסיף רש"י ואומר: "ועוד ראה ואמר: מוטב שיתלה בי החסרון ולא בהם". זוהי אכן דרכו של אהרון הכהן לכל אורך הדרך לתלות בעצמו את החסרון ולא את ההצלחה, אף כאשר רגליים לדבר, כי לא כך פני הדברים.

ומה חושבים עם ישראל? בפסוק שבו אנו עוסקים כאן (כג) ממשיך רש"י ואומר: "לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן, ושמם בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה,

והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה: משה רבינו! כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל". (רש"י, שמות לב. ה) הרי גם עם ישראל, אינם באים בטרונות ובטענות כלפי משה, מדוע התרים אותם תרומות כל כך חשובות, ומדוע כה הטריח אותם, הכביד עליהם בעשיית מלאכת המשכן, והנה כל העמל לריק! לא רק שאין בפייהם טענות כאלו, אלא הם מזכירים בעצמם את עון העגל שהם כל כך שואפים שיתכפר להם, והנה מתברר להם שלא נתכפר להם. גם הם תולים את האשמה ואת הכשלון בעצמם ולא בזולתם.

ומה מרגיש משה רבינו? לכאורה, כל העיניים תלויות במשה רבנו, ורק תפילתו תעזור ותושיע. איזו הזדמנות פז עבורו, להבליט כאן את נצחונו והצלחתו! באיזו קלות הוא יכול עכשו להוכיח להם שהיכן שהם וגם אהרון לא הצליחו, הנה הוא יצליח, ואז כל הנצחון יקרא רק על שמו! ולא היא. ממשיך רש"י באותו דיבור: "אמר להם: זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. אהרון אחי כדאי וחשוב ממני שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בו". הנה משה רבנו, תולה את כל ההצלחה באהרון אחיו, וממעט ככל האפשר בערכו הוא "אחי כדאי וחשוב ממני". איזו גדלות רוח! איך אפשר לבא לעיני כל ישראל ולהודות שאחיו גדול ממנו, ואם השכינה תרד, זה רק בזכות אחיו ולא בזכותו הוא! וזאת, דווקא כאשר באה לו ההזדמנות להזכיר להם את חטאם במעשה העגל ולהוכיחם על כך.

ובכן הדברים לגמרי הפוכים ממה שאנו רואים בעולם סביבנו. כאן גם בני ישראל, גם משה, וגם אהרון, כל אחד תולה בעצמו את אחריות הכשלון, ואת ההצלחה הוא תולה בזולתו.

"הוא אשר דיבר ה'" (י ג)

ברש"י: סבור הייתי בי או בך, עכשיו אני רואה שהם גדולים ממני וממך.

מקשים העולם: מה הראיה שהם גדולים ממשה ואהרון, אולי הם שווים להם?

ומתוך הרב משה פולק זצ"ל בספרו "וידבר משה", שגם אם נאמר שהיו נדב ואביהו שווים למשה ואהרון, הרי הם גדולים מהם. כיון שהיו עדיין צעירים לימים, ואם כבר הגיעו למדרגה כל כך גבוהה – הרי הם גדולים.

"ושכר אל תשת" (י ט)

רמז נאה מובא בספר "על התורה" ואם שתה כדי רביעית - אסור להתפלל - תפלת שיכור תועבה.

"מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו" (יא ג)

בספר "דרך שיחה" מביא בשם הגר"ח קנייבסקי שליט"א: חשבתי לפרש מה שמעלה גרה סימן טהרה הוא, כי מעלה גרה היינו מעלה ומקיאיה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה

לכותשו ולטוחנו הדק. (רש"י שם). והנה העצלן לא יעשה כן. ולכן סימן טהרה הוא.

והנה בפסחים דף סה עמ' א': "תנא היא נקראת כת עצלנית". ומה כתוב כאן? אלא, בא לומר, למרות שהמצוה של שחיטת הפסח היא בשלוש כיתות, אבל כל אחד צריך להשתדל להיות ראשון, והכיתה השלישית נקראת עצלנית.

"את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם" (יא ד)

ב"כלי יקר" פירש דבר נפלא, מדוע צריך להגיד לנו הפסוק באופן מיוחד שבהמות אלו טמאות, הרי אין להן את שני סימני הטהרה וממילא בודאי שהן טמאות.

אלא, אומר ה"כלי יקר", שבה שיש להן סימן טהרה אחד מוסיף טומאה על טומאתו בגלל צביעותו וזיפנותו כי יותר מסוכנים הצבועים מאשר הרשעים המוצהרים. מטומאה גמורה כל אדם מתרחק, אבל אלו שמראים את עצמם כאילו הם עם סימני טהרה, ובתוך תוכם מושחתים הם, על ידי זה לוכדים ברשעים ומקלקלים את האחרים.

ובזה כדאי להביא סיפור נפלא מספר "קב הישר" פרק נב.

שלמה המלך, עליו השלום, כתב בספרו (קהלת ז, טז): "אל תהי צדיק הרבה, ואל תרשע הרבה". וכן אמרו רבותינו, זכרונם לברכה, במסכת סוטה: הזהרו מן הצבועים, שדומים לפרושים, שעושים מעשה זמרי – ומבקשים שכר כפנחס.

והנה לפעמים האדם יראה לעינים, שאיש אשר הוא עוסק תמיד בתפילה בכונה והולך בתפילין כל היום – אתה סובר בדעתך, שהוא איש ישר וכשר, באשר שתמיד הוא עומד במלאכת השמים, אבל אין אתה יודע מה שהוא בלבו.

ובוא וראה, מה שהביא במדרש פסיקתא רבתי: מעשה באיש עשיר אחד, שהיה לו סך עצום ורב, והיה למדן מופלג וחסיד במעשיו, ולעת זקנתו היה בדעתו לילך וליסע לארץ ישראל. ובנסיעתו בדרך הגיע לעיר אחת, מערי הישמעאלים. וראה אדם אחד, ושמו רבי אלכסנדר, שהיה רוב היום בבית הכנסת עוסק בתפילתו ועומד בטלית ותפילין, והיה סובר בדעתו, שהאיש הנזכר לעיל, שעוסק בתפילתו, הוא איש כשר ונאמן. והמתין האיש העשיר עד שסיים בתפילתו ואמר לו: בבקשה ממך, באשר שאני היום מארץ נכריה, והארץ היא משובשת בגייסות וחילולות, ומתירא אני ליסע עם הממון שלי מחמת אחריות הדרך – קח מאתי הממון עם האוצר כלי כסף וכלי זהב תחת ידך עד בואי אליך, כי בדעתי ליסע בעצמי להכין לי איזה עיר ובית לישיב בארץ ישראל. והשיב לו רבי אלכסנדר: טוב הדבר, תן לי את ממונך עם הארגז, ואני אציג המטמון שלך בתוך החדר, אשר אוצרותי שמה, ואתה לך לשלום לארץ הקדושה, והבטיח לו, כשיחזור לבוא אליו, אזי יתן לו הפקדון במלואו. וכן עשה העשיר הנזכר לעיל, ונתן לו הארגז עם המעות וכליו – כלים מכלים שונים בפקדון. והלך העשיר עם אשתו לשלום

לארץ ישראל, ובחר לישיב בקהילת קודש חברון, וחזר בעצמו אחר הממון ופקדון שלו. וכאשר בקש העשיר פקדונו מהאיש רבי אלכסנדר, המתפלל בתפילין וטלית – אז כיחש בו האיש ואמר: לא ידעתך, ומעולם לא ראיתך בעיני! וחרד האיש העשיר מאד, ונפל על פניו ובכה והתחנן לו – והאיש אטם אזנו ממנו והעז פניו עליו וקלל אותו ואמר, שמעולם לא לקח ממנו שום פקדון. והלך האיש העשיר ממנו בפחי נפש והלך לבית הכנסת ונשא לבו אל השמים ואמר: רבונו של עולם, אתה אדון הכל; עליך יש לי התרעומת, כי סבור הייתי, שהאיש רבי אלכסנדר הוא צדיק גמור, באשר שראיתי אותו מעוטף בטלית ותפילין רוב היום ועומד ומתפלל לפניך בכונה גדולה – ועכשיו אני רואה, שהוא עושה הכל ברמאות, ואין לבו שלם איתך, לכן אני מוסר דיני לשמים, שתנקום את נקמתי ממנו, כדי שידעו הכל ידך הגדולה והגיבורה. אין לי שום תרעומת על שום בריה, כי אם עליך! ובכה בלב נשבר ומר – ומיד נגלה אליו אליהו הנביא ואמר לו: אל תירא! לך אצל אשתו ואמור לה סימן, שאכל זה הפסח הוא ואשתו חמץ, וגם סימן שני אמור לה בשביל בעלה, שאכל גם ביום הכיפורים בהשכמה, קודם שהלך לבית הכנסת.

וכשהלך בעלה, רבי אלכסנדר, לחוץ לשוק באיזה משא ומתן, הלך האיש העשיר לאשתו ואמר לה הסימנים הנזכרים לעיל. וסברה אשתו, שבעלה צוה כן – ותכף הלכה והחזירה לו הפקדון, והלך העשיר בשמחה ובטוב לבב לדרכו לשלום.

וכשבא רבי אלכסנדר לביתו, ספרה לו אשתו איך שנתן העשיר הסימנים הנזכרים לעיל, והיא החזירה לו הפקדון. אז אמר רבי אלכסנדר, כאשר נתפרסם הדבר, שהוא רשע גמור – הלך והמיר דתו הוא ואשתו, ימח שםם וזכרם.

"כל אשר לו סנפיר וקשקשת" (יא ט)

בספר "נפש דוד" אומר הרב דוד טעבלי זצ"ל, שתלמידי חכמים נמשלו לדגים שחיותם במים, כך תלמידי חכמים חיותם מהתורה שנמשלה למים.

ויש לרמוז בזה את סימני תלמיד חכם. מי שלומד תורה לשמה ולא בשביל להתפאר, הרי סימני טהרה שלו הם: סנפיר וקשקשת.

סנפיר – שונא פאר.

קשקשת – כס כסת. שמכסה ומצניע את עצמו ואינו מתפאר בתורתו.

"מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא" (יא לד)

המילה "יבוא" כתובה עם ו'. למרות שבדרך כלל בכל התורה כתובה מילה זו – חסרה. מסביר הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו "טעמא דקרא" שזה בא לרמוז שיש עוד ו' משקין שמכשירין לקבל טומאה חוץ ממים.

